

Iran in 2018

Continuering van antiregime demonstraties en -stakingen – de impasse van het regime

Het meest bepalende aspect van Iran in 2018 was de continuering van de anti-regeringsdemonstraties. De golf van demonstraties die startten in de laatste dagen van 2017 en zich uitbreidden naar meer dan 140 steden in alle 31 provincies, raakte de regerende theocratie in het hart. De beweging ging door in verschillende vorm en op verschillende manier tijdens het hele jaar, ondanks zware bestrijding, arrestatiegolven en lange gevangenisstraffen voor de demonstranten. Bij de eerste demonstratiegolf doodde het regime meer dan 50 mensen en arresteerde ze er meer dan 8000, en toch gingen de demonstraties en stakingen het hele jaar door.

Na de eerste golf van protesten tussen eind december 2017 en midden januari veranderde de toestand enorm en de demonstraties zijn in meerdere delen van het land opgekomen. De hoofdvraag was of het wel of niet een kortdurend fenomeen zou blijken dat door de regering in de hand gehouden zou kunnen worden. De Iraanse oppositie hield vol dat de demonstraties zouden doorgaan. De ontwikkelingen in 2018 maakten de vooruitziende blik van de oppositieleider, Maryam Rajavi, de voorzitter van de oppositionele coalitie (NCRI), zonneklaar. Zij had het goed met het voorzeggen dat het regime het tij niet meer kon keren.

Een chronologisch overzicht:

- In april startten eigenaren van zware vrachtwagens een landsbrede staking die twee weken duurde.
- In mei brak een volksoptand uit in de stad Kazerun in zuid-Iran, die meerdere dagen duurde
- In juni begonnen bazaarhandelaren, traditioneel de ruggengraat van de Iraanse economie, mee te doen aan demonstraties in Teheran samen met een groot aantal winkelhouders. Dit was een signaal dat de middenklasse gefrustreerd raakte en geen toekomst meer zag in de huidige toestand. De jeugd en de vrouwen hebben ook een vooraanstaande rol gespeeld in de demonstraties.
- In juni bereikten demonstraties, die al begonnen waren in een aantal andere steden, de hoofdstad Teheran, waar ze dagenlang doorgingen.
- In juli bleek een demonstratiegolf van 5 dagen lang de grootste te zijn sinds januari, en die breidde zich uit tot meer dan 12 steden.
- In augustus zagen Teheran en 26 andere steden demonstraties door boze burgers uit alle hoeken van de maatschappij. Dit was een trend die nog niet was verschenen sinds de massale opstand van het begin van het jaar. Wat de recente en durende demonstraties anders maakte dan de eerdere, was, dat ze niet beperkt bleven tot een deel van het land of tot een specifieke plaats.
- Op 14 en 15 oktober gingen alle leraren in heel Iran staken, in meer dan 100 steden, zoals in Mashhad, Isfahan, Hamedan, Karaj en Ahvaz. De leraren kwamen in opstand tegen armoedige levensomstandigheden, problemen in hun werk en tegen zware beveiligingsmaatregelen op hun scholen. Ze riepen ook om vrijlating van hun gevangen genomen collega's. Volgens mensenrechten waarnemers arresteerden of

dagvaardden het Ministerie van Inlichtingen en het beveiligingsdepartement van het IRGC een heel aantal collega's in verscheidene provincies door het gehele land.

- Vrachtwagenchauffeurs namen deel in vier landsbrede stakingen in 2018, in meer dan 300 steden. Sommige ervan duurden drie weken. Dit veroorzaakte een grote crisis omdat meer dan 90 % van de goederen per vrachtwagen worden getransporteerd. De Procureur-generaal in de provincie Qazvin, midden-Iran, riep op tot de executie van 17 gedetineerde chauffeurs die waren gearresteerd in de derde ronde van de landsbrede stakingen in oktober.
- Volgens informatie die verstrekt is door het netwerk van de Mujahedin-e Khalq (MEK) in Iran, gingen handelaren in meer dan 50 Iraanse steden staken op 8 oktober. De staking, vooraf gepland en uitgebreid gepromoot met de sociale media kanalen, demonstreerde tegen de stijgende prijzen en de hoge inflatie. Volgens het MEK netwerk verspreidde de staking zich over veel van de belangrijke steden van Iran, zoals Masshad, Tabriz, Kermanshah, Gorgan, Zanjan, Abadan, Urumiyeh, Zahedan, Arak, Kerman, Isfahan, Qom, Qazvin en Sardasht.
- Duizenden arbeiders van de Haft Tapeh Suikerwerkfabriek in Shush, en staalarbeiders in Ahvaz startten een massale staking en demonstratie vanwege niet uitbetaalde salarissen en arrestatie van hun collega's. Deze grote bedrijven bevinden zich in de olierijke provincie Khuzestan, en beide demonstraties duurden verscheidene weken in november en december, ondanks het intimideren, neerslaan en de arrestatie van een aantal organisatoren van de demonstratie door het regime. De demonstraties werden heel snel politiek van aard. Leraren, studenten en vrachtwagenchauffeurs uit andere delen van het land uitten hun solidariteit met de stakende arbeiders.

In opmerkingen voor het Iraanse Parlement op 28 augustus zei Hassan Rohani dat de demonstraties een grote verandering van het spel waren geworden in het politieke landschap van het land. Toen hij onder druk werd gezet om de pijnlijke situatie uit te leggen, zei hij:

“Plotseling veranderden de omstandigheden in het land. De datum van deze verandering was 26 december 2017. Een ieder die een andere datum opgeeft van het startpunt, is, volgens mij, het volk aan het misleiden. Het begon op 26 december 2017, toen mensen ineens zagen dat sommigen aan het roepen waren op de straten, en de slogans liepen beetje bij beetje uit de hand. In voorgaande jaren bestonden zulke incidenten praktisch niet.”

De Opperste Leider van het regime, Ali Khamenei, waarschuwde over de preciaire vooruitzichten op 12 december. Zich richtend tot de ambtenaren van het regime, zei hij dat zij waakzaam en zorgzaam moesten zijn over de samenzweringen tegen het regime in 2019 en “zaken niet makkelijker moesten maken” voor de vijand.

Brede deelname

De sociale basis van de demonstraties groeit. In het begin bestond het vooral uit degenen die het regime omschrijft als “het leger van hongerigen en werklozen”. Het werkloosheidspercentage is minstens 30% en in sommige steden en stadjes is het meer dan 50% van de jeugd. De overgrote meerderheid van de Iraniërs leeft onder de armoedegrens, zelfs ondanks het feit dat Iran een rijk en bronnenvol land blijft en een van 's werelds dominante exporteurs van olie en natuurlijk gas.

Iets van de frustratie van het publiek is te zien in reportages van internationale media. Associated Press gaf op 13 september aan vanaf de Teheraanse Bazaar:

“Elders op de markt verdedigden sommigen zelfs Trump, zoals Mahdirashid Mohammadzadeh, wiens kleine zaak in de juwelierssectie van de bazaar klanten ijverig goud zag kopen als een buffer tegen de val van de rial ... Gevraagd naar de oorzaak van de economische problemen, gaf Mohammadzadeh de schuld aan de dure buitenlandse interventie in Syrië. Hij zei: “Dit is het geld van het volk, wij hebben niets verkeerd gedaan dat we dit verdienen, maar zij zenden al ons geld naar Syrië.”

Radio France Inter rapporteerde op 21 oktober vanuit Teheran:

“Sarah, 24, ontwerper, moeder van een 6 maanden oude baby, zegt: “Het gaat voor ons heel erg moeilijk worden. Soms heb ik zelfs geen geld om luiers of melk voor mijn dochter te kopen. De prijs van de luiers is verdriedubbeld. Het is echt duur. De sancties hebben ons armer gemaakt, maar ik kan deze situatie accepteren omdat ik hoop dat deze regering omvergeworpen zal worden en vervangen wordt door een betere overheid.”...

Reporter vraagt: Denk je dat Trump er goed aan doet, de sancties opnieuw in te stellen?

Sarah: “Dit is niet goed, maar als je kijkt naar een hoger niveau, denk ik dat hij het juiste doet, omdat deze druk kan leiden naar de omverwerping van de Islamitische Republiek. Als al deze dingen leiden tot het omvallen van het regime, ben ik bereid om 6 maanden op straat te slapen met mijn man en mijn dochter.”

Verenigd zijnd, groeien de eisen van het volk

In het begin gingen de demonstraties over de nare economische omstandigheden, hoge prijzen van basisgoederen, hoge werkloosheid, uit de hand gelopen inflatie en het gebrek aan sommige van de meest basale sociale diensten zoals stromend water en elektra. Maar de protesten werden snel politiek met mensen die riepen om een einde aan de dictatuur.

Men eiste dat het regime zou stoppen met steun aan terreur, inmenging in zaken van andere landen zoals Syrië en bevordering van ballistische raketten, en dat ze in plaats daarvan moest focussen op hun acute problematiek die steeds erger was gaan worden. Zij eisten ook vrijheid, democratie en respect voor mensenrechten. Vrouwen, vooral jonge vrouwen, speelden een sleutelrol in de eis van een einde aan de institutionele geslachtsdiscriminatie.

De stakingen en de protesten demonstreerden dat het onmogelijk was het activisme van de arbeiders te scheiden van de antiregime toonzetting in de opstand van het afgelopen jaar. De verarmde burgers herkennen dat hun voortdurende moeilijkheden komen door chronisch verkeerd bestuur en verkeerde prioriteitsstellingen door het regime.

Een van de staatsmedia zei op 8 augustus dat, toen de demonstraties begonnen einde 2017, het een dag of twee duurde voordat de eisen van het volk politiek werden. In juni en juli duurde het een paar minuten. Dit was het directe gevolg van een catastrofale economische situatie, die gegroeid is door enorme corruptie en de vreselijk misplaatste prioriteiten die door het regime zijn gesteld.

Slechte economische situatie zal nog erger worden

De Iraanse economie zit in een vrije val en het wordt nog erger. De nationale munt, de rial, heeft circa 70% van zijn waarde verloren. Volgens Steve Hanke, een professor in de toegepaste economie aan de John Hopkins Universiteit (VS) was de inflatie voor de basis goederen het laatste jaar meer dan 110%.

De krant New York Times gaf aan op 26 december dat een voormalig adviseur van Rohani zei dat de middenklasse in Iran 50% was geslonken.

Dit is ondanks dat het regime meer dan 2,7 miljoen vaten olie per dag exporteerde tot voor kort, eigenlijk zonder sancties tot aan 6 juli. Nu kan het regime maar 1 miljoen vaten olie per dag exporteren, wat de inkomsten om onderdrukking en terreur te financieren, dramatisch doet dalen. Het regime ontving rond 100 miljard dollar aan onbevroren bezittingen en dozijnen Europese bedrijven gingen naar Iran om zaken te doen. Deze bronnen werden besteed aan de financiering van terreur, oorlogsvoering en bevordering van massavernietigingswapens. Een groot percentage ervan werd verduisterd door de topambtenaren van het regime.

De hoofdoorzaak van de economische ineenstorting is het beleid van het regime. Het leeuwendeel van het regeringsbudget is bestemd voor binnenlandse onderdrukking en financiering van terreur en oorlogsvoering in het buitenland. Bijvoorbeeld: het Iraanse regime heeft gemiddeld iets van 12 tot 15 miljard dollar per jaar gespendeerd in Syrië, voor het in het zadel houden van Assad's regime, zelfs terwijl dat regime de eigen weerloze bevolking afslachtte.

Een andere oorzaak is de enorme corruptie en verduistering. De situatie is zo buiten controle geraakt dat de Eerste Vicepresident van het regime recentelijk zei dat de corruptie de hoogste rangen van de regering had bereikt. Heel sprekend: in zijn toespraak op 13 augustus erkende Opperste Leider Ali Khamenei dat de hoofdredenen van de economische problemen het foute management, het beleid van de regering en de corruptie waren. Hij verwees naar een geval waarbij "18 miljard dollar van de valuta van het land" was geplunderd.

Veertien financiële holdings die gecontroleerd worden door de opperste leider van het IRGC, domineren bijna elk aspect van de economie in Iran. Khamenei heeft een persoonlijk hedgefonds, buiten de boeken, dat de Setad heet, en dat 95 miljard dollar waard is geweest in 2013 (volgens een schatting die gemaakt werd door Reuters). Dit wordt gebruikt als een doorsluifonds voor Khamenei's duistere doelen. Die 14 holdings plunderen, door hun controle over verschillende sectoren van de Iraanse economie, van olie en gas tot transport, havens en telecommunicatie, de voorraden van het land.

Inmiddels hebben zo'n 100 bedrijven, met hun basis in Europa en elders, zich teruggetrokken uit de Iraanse markt, als gevolg van de terugtrekking uit de Iran deal door de VS in mei. Dit is een van de grootste oorzaken van angst in Teheran, omdat er nu dreigt te gebeuren dat het hoofdinstrument van het regime om te plunderen van haar wordt afgepakt.

Totale impasse voor het regime – antwoord

Het regime heeft een totale impasse bereikt, omdat terugtreden van haar strategisch beleid zal leiden tot een grote hervorming. Khamenei heeft keer op keer gezegd dat voor het regime een gedragsverandering aanleiding zal zijn tot het veranderen van het hele systeem. Dus terwijl de terechte eisen van het volk toegenomen zijn, is het regime totaal incapabel geweest tot beantwoording aan die eisen, daardoor meer publieke woede uitlokkende. Het regime heeft nog nooit zo'n impasse meegemaakt en is nog nooit dermate uitgedaagd door het publiek.

De enige mogelijkheid voor het regime was meer onderdrukking. Een groot aantal demonstranten is gearresteerd. De gevangenen worden systematisch gemarteld. Een demonstrant werd doodgeschoten door de troepen van het regime in juli, in de stad Karaj. Een

aantal universiteitsstudenten en vrouwelijke activisten kregen lange gevangenisstraffen opgelegd.

Er is nieuwe vervolging van religieuze en etnische minderheden, ook van Christenen en Koerden. Volgens Amnesty International is een aantal advocaten en vrouwenrechten activisten gearresteerd. Geen enkele van deze acties heeft de demonstranten weerhouden.

Zoals een groep van vrouwenactivisten in Iran stiekem vertelde aan Fox News op 5 november: “Ondanks alle druk en moeilijkheden zullen wij niet moe worden. Noch arrestatie, noch marteling of ondervragers die schreeuwen, noch de angst om opgehangen te worden, zal ons weerhouden van het doorgaan met onze strijd. Wij zullen doorgaan tot we de vrijheid bereiken.”

Het regime heeft haar terreur in Europa opgevoerd naar een ongekend niveau, eerst tegen de NCRI met mislukte complotten in Albanië, Frankrijk, de Verenigde Staten en Denemarken, waar de diplomaten en de ambassades van Iran mee gemoeid waren. Dit was een duidelijk teken van wanhoop, want het regime heeft Europa juist nodig om te overleven. Het regime ziet geen andere keuze meer dan terugvallen op terreur in Europa, waarmee ze de nationale veiligheid van Europese landen in gevaar brengt.

Censuur van het regime

Het regime deed haar uiterste best, met inbegrip van censuur en gebrek aan vrije toegang tot internationale media, om het verspreiden van het nieuws over de demonstraties en de stakingen in Iran naar de buitenwereld toe te voorkomen. Dit wordt verergerd door het feit dat sommige bedrijven die interesse hebben in het voortzetten van hun zakendoen met Teheran, geen verslag doen van de realiteit daar. Maar het nieuws zal toch evengoed Iran uit gaan en de internationale gemeenschap bereiken.

Hele plaatje aan het einde van 2018

Het regime heeft geprobeerd haar greep op de macht vast te houden door pure repressie. Maar de situatie is zo fragiel geworden, dat de eigen ambtenaren van het regime meer en meer gaan praten over de slechte vooruitzichten en de grote onzekerheid op korte termijn waar het regime tegenaan kijkt. De aanwezigheid en het bestaan van een georganiseerd verzet met wijdverbreide aanwezigheid in Iran, en met grote internationale erkenning heeft de uitdaging heel veel moeilijker gemaakt voor de ayatollahs.

De burgers van Iran geven de regering de schuld van hun problemen. Dit is zichtbaar geweest in de landsbrede opstand waar de deelnemers slogans riepen als “vergeet Syrië, denk aan ons.” Deze, gepaard gaand met nog verder reikende slogans als “Dood aan de dictator”, zijn herhaald sinds de eerste opstand. Een jaar verder, zou het duidelijk moeten zijn dat de eis van regimeverandering een drijvende kracht blijft in de Iraanse samenleving, het meest onder de talloze arbeiders en de gefrustreerde gewone Iraniërs.

Hoe langer de boodschap van de opstand levend blijft op straat in de Islamitische Republiek, hoe meer het duidelijk wordt dat de Iraanse burgers spreken met één stem om de boodschap van regimeverandering te ondersteunen; ze vragen de internationale gemeenschap om hulp bij het zekerstellen van hun lang gezochte overwinning over de onderdrukkende theocratie die nog haakt naar macht in Teheran. Verandering zal geschieden door het toedoen van het Iraanse volk en hun georganiseerde verzet, dat onoverkomelijke obstakels heeft overkomen, uitsluitend gebaseerd op zijn doorzettingsvermogen, opofferingen en waakzaamheid.

Waarom oorlog geen oplossing is

Om het zicht te vertroebelen en te voorkomen dat de wereld de kant van het Iraanse volk en haar aspiraties voor mensenrechten en democratie zal kiezen, claimen de medestanders van het regime dat de situatie zou kunnen leiden tot een buitenlandse oorlog. Niets kan minder waar zijn! De realiteit is zo sterk dat de leider van het regime, Khamenei, op verschillende gelegenheden in de laatste weken, ook op 13 augustus, onomwonden zei dat er geen oorlog is te zien aan de einder. Hij benadrukte dit op 2 september. Dat deed hij om de toenemende ongerustheid onder zijn aanhang weg te nemen. Geen een internationale partij is oorlog aan het zoeken en dat is niet nodig.

Verandering zal moeten komen uit Iran zelf en de Iraniërs hebben laten zien dat zij er klaar voor zijn en het zullen doen. In 2018 hebben zij hun wens gedemonstreerd en boven alle twijfel laten zien dat verandering binnen bereik is.

Waarom Iran geen herhaling van Syrië zal zijn

Sommige mensen uiten hun zorg dat Iran een tweede Syrië zal worden. Ook dit is een verhaal dat wordt verspreid door het regime, om een sterk internationaal beleid dat haar rekenschap vraagt voor alle kwaadaardige acties en het Iraanse volk, dat schreeuwt om vrijheid en mensenrechten, steunt, te voorkomen.

Iran is niet zoals Syrië, het is totaal anders. Het heeft een geheel andere geschiedenis. Het grootste verschil is dat er een levensvatbaar, goedgeorganiseerd alternatief is in Iran, de Nationale Raad van Verzet van Iran, met vier decennia aan ervaring, een duidelijk politiek platform, een landsbrede aanwezigheid, steun vanuit de haarvaten zowel in Iran als daarbuiten in de diaspora, internationale erkenning, en een politieke structuur die klaar is om een zachte machtsovergang te garanderen. Als er niet die massieve steun was geweest voor Assad en de slachtpartijen door de Gardisten en de huurlingen van het Iraanse regime, dan was de situatie in Syrië totaal anders geweest.